

ESMA

Европейски орган за ценни книжа и пазари

Дата: 12 ноември 2012 г.

ESMA/2012/725

ПУБЛИЧНО ИЗЯВЛЕНИЕ

Европейски приоритети във връзка с правоприлагането във финансовите отчети за 2012 г.

Съгласно Европейски Регламент 1095/2010, създаващ Европейския орган за ценни книжа и пазари („ESMA“), ESMA действа в областта на финансовото отчитане, с цел осигуряване на ефективно и последователно прилагане на европейското законодателство относно ценни книжа и пазари.

ESMA публикува настоящото Публично изявление, което определя общите приоритети при правоприлагането за финансовите отчети за 2012 г., с цел да насърчи последователното прилагане на европейското законодателство относно ценни книжа и пазари, и в частност на Международните стандарти за финансово отчитане („МСФО“). ESMA би искал да подчертае нуждата от прозрачност и важността на уместното и последователно прилагане на принципите за признаване, оценяване и оповестяване, определени в МСФО, с оглед да осигури правилното функциониране на финансовите пазари.

ESMA приема и потвърждава, че предоставянето на повелителни указания относно как трябва да се прилагат МСФО е роля на Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и Комитета за разяснения на международните стандарти за финансово отчитане (КРМСФО).

ESMA, заедно с европейските национални компетентни органи, са идентифицирали общите теми на финансово отчитане, които считат, че са особено важни за регистрираните на борсата европейски дружества, отчитайки икономическата и пазарна ситуация. Следователно дружествата и одиторите им трябва надлежно да вземат предвид настоящото Публично изявление при изготвянето и извършването на одит на финансовите отчети по МСФО за годината завършваща на 31 декември 2012 г.

Както е посочено по-долу в настоящото Изявление, общите теми за финансово отчитане се отнасят до конкретни аспекти на прилагането на МСФО във връзка с:

- Финансови активи;
- Обезценка на нефинансови активи;
- Задължения по доходи на наети лица;
- Провизии, попадащи в обхвата на МСС 37.

В зависимост от конкретната им ситуация и/или вида на дейностите, с които са ангажирани, дружествата, изготвящи финансови отчети, могат да установят, че не всички теми, обхванати в настоящото Публично изявление, ще бъдат приложими и уместни при финансовото отчитане по МСФО. Трябва да се отбележи, че елементите, отнасящи се до финансови активи, са основно, но не изключително, приложими и уместни за финансови институции.

ESMA, заедно с националните компетентни органи, ще следи за прилагането на изискванията на МСФО във връзка с посочените по-горе аспекти, и ще оценява как са изпълнени включените в настоящото Изявление очаквания на ESMA. Тези общи приоритети при прилагането ще бъдат включени при прегледите, извършвани от националните компетентни органи, които ще предприемат коригиращи действия в случай на идентифициране на съществени неточности, отклонения и несъответствия в съответствие с обичайните им процедури. В допълнение, ESMA ще събира данни относно това как регистрираните на борсата европейски дружества са приложили изискванията на МСФО във връзка с тези въпроси, и ще отчита пред пазара резултатите от това проучване.

Трябва да се отбележи, че гореспоменатите въпроси и теми са тези, които се считат за най-актуални и релевантни на ниво Европа към датата на настоящото Публично изявление. Националните компетентни органи могат да намерят за уместно да публикуват изявления в съответните си юрисдикции, уведомявайки регистрираните на борсата дружества относно допълнителни въпроси във връзка с прилагането на МСФО, и следователно процеса на прилагане няма да бъде ограничен до конкретно посочените в настоящото Изявление въпроси.

Общи приоритети при правоприлагането

1. Финансови инструменти

Финансови инструменти предмет на риск

В допълнение към финансовата криза, прозрачността на информацията относно финансови инструменти, предоставена на пазара, е станала топ приоритет за инвеститорите, емитентите и регулаторите. Представянето на общи и разширени оповестявания относно съществени експозиции към всички финансови инструменти, които са станали предмет на риск (не ограничено до експозиции към държавен дълг) и разясняване на естеството и степента на този риск са основни елементи за защитата на инвеститорите и доброто функциониране на пазарите.

МСФО 7 – *Финансови инструменти: Оповестявания* параграф 1 изисква от предприятията да правят оповестявания, които да дават възможност на ползвателите да оценят (i) значението на финансовите инструменти за финансовото състояние и резултати на предприятието, и (ii) естеството и рисковете, произтичащи от финансовите инструменти, на които е изложено предприятието през периода и към отчетната дата, както и начина, по който то управлява тези рискове.

Параграф 6 изисква от предприятието да представя финансовите инструменти погруппи, подходящи за естеството на оповестяваната информация и които вземат под внимание характеристиките на тези финансови инструменти.

Когато емитент идентифицира експозиция към финансови инструменти, предмет на риск, ESMA би очаквала финансовите отчети да следват изискванията на МСФО 7, параграф 31, и да включват съответните количествени и качествени оповестявания, отразяващи естеството на рисковата експозиция, елементите във връзка с оценката на такива финансови инструменти, както и анализ на концентрацията на експозицията към съответни рискове.

В този контекст, МСФО 7, параграф 34 изисква количествени оповестявания във връзка с всеки вид риск, произтичащ от финансови инструменти. И по-конкретно, МСФО 7,

параграф 34(в) и Б8 изискват оповестяване на концентрациите на риск, включително описание на сходните характеристики, които идентифицират всяка концентрация, и стойността на рисковата експозиция, свързана с всички финансови инструменти, споделящи тази характеристика.

Държавен дълг

В резултат на кризата на държавния дълг, фокусът на инвеститорите е бил върху това как тази криза е повлияла на финансовите резултати и финансовото състояние на регистрираните на борсата финансови институции, с експозиции на държавен дълг.

През 2011 г., ESMA публикува две изявления (ESMA/2012/226 и ESMA/2012/397) с цел насърчаване на емитентите да осигурят по-високо ниво на прозрачност във връзка със съществена експозиция към държавен дълг във финансовите им отчети по МСФО. През юли 2012 г. ESMA публикува доклад за преглед относно счетоводното третиране на гръцкия държавен дълг в годишните финансови отчети за 2011 г. на извадка от европейски финансови институции (ESMA/2012/482).

В допълнение към елементите, включени в тези отчети, и на база на заключенията от доклада за прегледа, извършен през 2012 г., ESMA насърчава емитентите още повече да повишат прозрачността относно следните въпроси:

- качество на оповестяванията на база отделна държава, и по-конкретно по отношение на раздробеността на информацията, предоставена относно съществени експозиции към държавен дълг, включително, но не само количествени оповестявания във връзка с брутни и нетни експозиции;
- експозиции, различни от експозиция към държавен дълг, по вид на експозициите (корпоративни, банки, общини, др.), включващи качествена и количествена информация относно кредитния риск; и
- влияние на кредитните деривативни инструменти (напр. суап за осигуряване срещу кредитен риск), използвани при управлението на съществените експозиции към финансови инструменти, и по-конкретно по отношение на дезагрегирането на информация (напр. различаване между допълнителни експозиции в резултат от продажбата на деривативни инструменти и прогнозното ниво на защита в резултат на покупката на кредитни деривативи).

Обезценка на финансови активи

МСС 39 – *Финансови инструменти: Признаване и оценяване*. Параграф 58 изисква емитентите да оценяват дали съществува обективно доказателство, че даден финансов актив е обезценен. Указанията изискват идентификация на събитие, водещо до загуба, и че ефекта върху бъдещите прогнозни парични потоци на финансовия актив може да бъде надеждно оценен.

Отчитайки настоящата икономическа среда, с особено внимание два въпроса са били идентифицирани:

- прилагане на „значителни или продължителни” критерии за оценяване на обезценката за инструменти на собствения капитал (МСС 39, параграф 61), и
- счетоводно отчитане на заеми, модифицирани поради икономически или правни причини във връзка с финансови затруднения на заемополучател (МСС 39, параграф 59(в)).

Прилагане на критериите за „значителност и продължителност”

МСС 39, параграф 58 изисква оценяване, в края на всеки отчетен период, дали съществуват обективни доказателства, че даден финансов актив е обезценен. Загуба от обезценка се признава, ако и само тогава, когато такива доказателства съществуват. МСС 39, параграф 59 предоставя указания по отношение на това кога обективни доказателства за обезценка се считат за съществуващи: в резултат на събитие, което е възникнало след първоначалното признаване на актива („събитие, водещо до загуба”), и когато това събитие, водещо до загуба, има ефект върху прогнозните парични потоци на финансовия актив (активи), който може да бъде надеждно оценен.

За инвестиция в инструмент на собствения капитал, МСС 39, параграф 61 посочва, че значителен или продължителен спад в справедливата стойност на инвестиция под нейната цена на придобиване също е обективно доказателство за обезценка. Следователно, значителен или продължителен спад в справедливата стойност незабавно предизвиква признаване на загуба от обезценка за инструменти на собствения капитал, държани в портфолиото като активи на разположение за продажба. Все пак, МСС 39 не предоставя други допълнителни указания относно определянето какво представлява „значителен или продължителен” спад в справедливата стойност.

Европейските регулаторни органи по прилагането на стандартите са забелязали различни практики в прилагането на критериите за „значителност и продължителност”, с различни степени на прозрачност в оповестяванията на преценките, използвани за определянето какво представлява „значителен и продължителен” спад в справедливата стойност.

ESMA вярва, че за постигане на съпоставимост на финансовите отчети по МСФО на емитентите е необходимо по-високо ниво на прозрачност в оповестяванията във връзка с оценяването на събитието, предизвикващо обезценката, и относно промени в тази оценка, както и влиянието на тези промени. Вземайки предвид високата променливост в пазарните цени, наблюдавана в последно време, тази прозрачност трябва да се базира на условията на МСС 1 – *Представяне на финансови отчети*, параграф 122, който изисква ръководството да оповести преценките, направени при прилагането на счетоводните политики на предприятието, които имат най-значителен ефект върху финансовите отчети.

Модифицирани заеми

В настоящата икономическа среда е установено, че финансовите институции имат разнообразни подходи по отношение на клиенти, които преминават през период на финансови затруднения. Информацията, събрана от европейските национални компетентни органи, показва различаващи се практики при оценяването на така наречените „практики по форбейърнс” (forbearance practices), и значителни разлики в преценките, направени на ниво определяне на провизии и оповестявания за предоговорени заеми.

МСС 39, параграф 40 определя, че размяна между съществуващ заемополучател и заемодател на дългови инструменти със съществено различни условия се отчита като прекратяване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. От гледна точка на прекратяване на признаването на финансов актив, МСС 39, параграф 17 се позовава на изтичането на договорните права върху паричните потоци от актива.

ESMA би очаквал, че, когато това е уместно, емитентите в своите отчети, представят прозрачни качествени и количествени оповестявания по отношение на така наречените „практики по форбейърнс”. Тези оповестявания също така трябва да помогнат на ползвателите да разберат последствията от тези практики от гледна точка на определянето на провизии.

Тъй като прехвърлянията на финансови инструменти често са комплексни транзакции, ESMA подчертава необходимостта от подобрена прозрачност в информацията, предоставена съгласно МСФО 7, параграфи 42А до 423, които ще бъдат за първи път приложими през 2012 г.

II. Обезценка на нефинансови активи

Текущата икономическа ситуация в определени индустрии и страни също увеличава вероятността, че балансовите стойности на активите могат да бъдат по-високи от възстановимите им стойности. Пазарната стойност на значителен брой търгувани на борсата дружества е паднала под балансовата им стойност. Съгласно МСС 36 – *Обезценка на активи*, параграф 12 (г), такава ситуация може да представлява индикация за обезценка и следователно изисква извършване на тест за обезценка. Когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата стойност, предприятието трябва да признае загуба от обезценка съгласно изискванията на МСС 36, параграф 59.

В резултат на широко разпространеното забавяне на икономическото развитие, наблюдавано през последните месеци, оценяването на бъдещите парични потоци изисква упражняването на значителни преценки от страна на ръководството, и е предмет на по-високи нива на несигурност. В този смисъл, ESMA счита, че специално внимание трябва да се обърне на оценката на търговската репутация и на нематериални активи с неопределен живот, когато значителни суми се признават във финансовите отчети. ESMA подчертава необходимостта от използването на предположения, които представляват реалистични бъдещи очаквания.

МСС 36, параграф 134, изисква подробни и детайлни оповестявания относно приблизителни оценки, използвани за оценяване на възстановимата стойност на единици, генериращи парични потоци, към които се разпределя значителна репутация или нематериални активи с неопределен полезен живот. Когато възстановимата стойност на единица, генерираща парични потоци, е базирана на нейната стойност в употреба, ръководството трябва да упражни значителни преценки. В миналото, европейските национални компетентни органи са забелязали липса на достатъчно специфични за единиците, генериращи парични потоци, качествени и количествени оповестявания.

Целта на изискванията на МСС 36, параграф 134 (г) е да помогне на ползвателите да разберат подхода, следван от ръководството. Следователно ESMA набляга, че във финансовите отчети трябва да се представят по-подробни и разбити оповестявания, вместо съвкупни количествени оповестявания, с конкретен фокус върху използваните предположения, периодите, за които са прогнозирани паричните потоци, прилаганите темпове на растеж и норми на дисконтиране, както и върху съгласуваността на тези предположения с минал опит (полезни указания и инструкции са предоставени в Илюстративен пример 9 от МСС 36).

МСС 36, параграф 134 (е) изисква допълнителни оповестявания относно чувствителността на възстановимите стойности към разумни възможни промени в ключови предположения, когато тези промени биха предизвикали признаването на обезценка. ESMA вярва, че в текущата икономическа среда, тези оповестявания са дори по-необходими и уместни, и би очаквал оповестяванията да включват анализ на чувствителността във връзка с използваните предположения, такива като темпове на растеж, норма на дисконтиране, и оперативен марж, и тяхното въздействие върху приходите или обема на продажбите. ESMA отбелязва, че МСС 1, параграф 125 изисква подобни оповестявания върху предположенията, направени относно бъдещето, и други основни източници на несигурност при оценяването, които представляват съществен риск, водещ до съществени корекции на балансовите стойности на активите в рамките на следващата финансова година.

III. Оценяване на задължения за изплащане на доходи при напускане (при прекратяване на трудови правоотношения)

МСС 19 – *Доходи на наети лица*, параграф 79 изисква нормата, използвана за дисконтиране на задълженията за доходи при прекратяване на трудови правоотношения, да бъде определена чрез позоваване на пазарната доходност в края на отчетния период, на база на висококачествени корпоративни облигации. В страни, в които няма развит пазар на такива облигации, се използват пазарните норми на доходност на държавните облигации.

В Европа, кризата на държавния дълг и икономическия застои доведоха до значителни отклонения и промени в нормите на пазарната доходност за държавните и корпоративните дългове. Още повече, икономическите несигурности доведоха до намаляване на прогнозните цени на акциите на редица корпоративни дружества. Като последица от това възникна въпрос дали предприятията трябва да променят подхода си към определянето на дисконтовите проценти за задълженията си за изплащане на доходи при прекратяване на трудови правоотношения.

ESMA е запозната, че Комитета по разясненията на МСФО е планирал да обсъди и разгледа идеята за висококачествена корпоративна облигация по време на срещата си през ноември 2012 г. На база на тази информация, ESMA счита, че предприятията трябва да изчакат за уточнение да дойде от Комитета по разясненията на МСФО, и не трябва да променят подхода си за определяне на дисконтови проценти. Междувременно, ESMA подчертава, че съществува конкретна потребност от прозрачност в тази област. Следователно от предприятията се очаква да оповестяват: ако са използвали норми на доходност, идващи от висококачествени корпоративни облигации или други средства, описание на това как те са определили доходността от висококачествените корпоративни облигации (включително всяка използвана значима преценка, или което и да е позоваване на регионален пазар, до който емитента има достъп).

Относно МСС 19 (ревизиран), който ще влезе в сила от 1 януари 2013 г., ESMA очаква, че количествената информация относно въздействието на неговото приемане, съгласно изискването на МСС 8.30, ще бъде представена във финансовите отчети по МСФО за 2012 г. Основните промени, въведени с МСС 19 (2011), се отнасят до елиминирането на коридор, промени в оценяването на приходите от лихви от активи на програмата (на програма за доходи за наети лица) и как се осчетоводява стойност на услуга.

IV. Провизии, които попадат в обхвата на МСС 37

Оценяването на провизии съдържа значителни преценки от страна на ръководството, и е предмет на по-високи степени на несигурност. В допълнение, съществува здрава връзка между провизиите и рисковете, на които едно предприятие е предмет, и следователно качеството на оповестяванията относно провизиите е ключов аспект за прозрачността на финансовите отчети. Все пак, оповестяванията относно провизиите често предоставят само съвкупна качествена и количествена информация.

МСС 37 – *Провизии, условни пасиви и условни активи*, параграфи 84 и 85 предоставят ясна индикация, че целта на оповестяванията за провизии е да се информират ползвателите за промените в сумите на провизиите. Например, параграф 85 на МСС 37 изисква от предприятията да оповестят, за всеки клас провизии, описание на характера на задълженията и очакваното разположение във времето на изходящите парични потоци на икономически ползи, несигурност относно разположението във времето и сумата на тези потоци, както и, ако е приложимо, основните използвани предположения по отношение на бъдещи събития. Подборът на използваните думи е ясна индикация, че тези оповестявания трябва да бъдат приети с цел отразяване на рисковете, характерни за дейностите на емитента. Следователно шаблонна формулировка на думите трябва да бъде избягвана, и подробността на оповестяванията трябва да бъде такава, че финансовите последици от рискове, които не са сходни по естество, трябва да бъдат представени в отделни класове провизии.

И накрая, ESMA би очаквала емитентите да осигурят уместното ниво на прозрачност относно несигурността, присъща на преценките, използвани в тези оценявания.